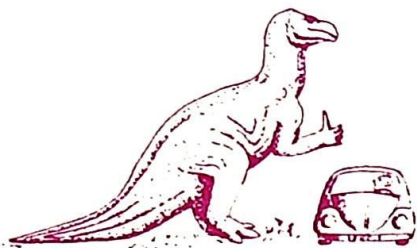

ØGLESPOR PÅ SVALBARD

De fleste mennesker er gjennom tegneserier, film o.l. blitt fortrolige med en forhistorisk dyreverden. Særlig populære er de kjempestore dinosaurier eller skrekkøgler som levde for vel 100 millioner år siden – en dyreverden som vi idag kun kan studere i form av benrester og avtrykk i stein.

Rekonstruksjon av *Iguanodon*.

En av disse øglene var *Iguanodon Bernissartensis* som var 3 - 5 meter høy og 10 - 12 meter lang. Som tegningen viser gikk denne øglen på to kraftige bakben med tre tær på hver fot. Det mest karakteristiske er det ytterste tommelfingerleddet eller tommeltotten. Den voldte vitenskapen mye hodebry da det første funn av *Iguanodon* ble gjort i 1820-årene. Man fant en spiss kraftig knokkel som man ikke riktig kunne plasere. Neshorn har en lik-

nende knokkel, og på verdensutstillingen i Crystal Palace i London i 1851 ble det utstilt en rekonstruert *Iguanodon* der denne knokkel var plasert på nesen av øglen. Om det var et fingerpek fra *Iguanodon* eller den pekte nese av vitenskapen er uvisst. Først i 1878 fant man i Bernissart i Belgia komplette skjelett av *Iguanodon*, med den karakteristiske tommeltotten på rett plass – derav artsnavnet *Bernissartensis*. Denne tommeltotten har vært et utmerket forsvarsvåpen ved både slag og stikk, men ble neppe brukt til haiking, slik tegningen muligens kan antyde.

Under en internasjonal geologekskursjon til Svalbard i 1960 studerte man det geologisk kjente Festningsprofilen ved innløpet til Isfjorden og Grønfjorden. Her er de opprinnelig horisontale sandsteinslag reist opp i omtrent vertikal stilling på grunn av bevegelser i jordskorpen. Da man skulle tilbake til ekspedisjonsbåten, kom øgleeksperten, professor A.F. de Lapparent forbi noen steiltstående sandsteinsbenker ytterst på neset, hvor han mente det var gode muligheter for å finne spor etter øgler. Han fikk med en kollega og klatret ned til stranden for så virkelig å finne tydelige øglespor – flaks selvsagt – men det er også noe som heter teft.

Ialt ble det funnet 13 fotavtrykk på den steile fjellveggen, og professor Lapparent bestemte dem til å være fotavtrykk etter nettopp *Iguanodon Bernissartensis*. Sporene var omtrent 68 cm lange og 60 cm brede, og der var skrittlengder på opptil 2 meter. Man kunne påvise spor i tre ulike retninger – noe som indikerer at det var flere øgler som passerte dette stedet. Da fjellet var sprøtt og oppsprukket, viste det seg dessverre umulig å ta ut bergstykker med øglesporene, og man bestemte seg for å reise opp igjen året etter for å ta avstøpning av fotsporene.

Ved hjelp av gips fikk man tatt 7 meget bra avstøpninger. Siden ble det laget plastavstøpninger av disse.

Idag er sandsteinsbenken med øglesporene rast ut i sjøen grunnet frostvitring, og det er nok heller ikke mange år siden denne flaten ble synlig bak andre lag som raste ut i sjøen, men den hadde likevel rukket å fortelle oss meget. Først og fremst må Svalbard og Skandinavia ha vært landfaste for omtrent 130 millioner år siden. Videre må klimaet ha vært meget bedre og varmere enn nå, noe som støtter teoriene om polvandring og kontinentalforskyvninger.

I Geologisk museum, like til venstre for inngangsdøren, er det utstilt en plastavstøpning av et øglespor fra Svalbard sammen med en foto- og billedmontasje fra arbeidet med å lage gipsavstøpningene.

Lidvin M. Osland

Særtrykk av Bergens Tidende 9.mars 1968.

Hentet fra "Godbiter fra Samlingene", nr. 34, Bergen 1968, utgitt av Universitetet i Bergen.

GULLSMED F.I. EEG

(inneh. Arne H. Eeg)

"Stengruben", Dronningensgt. 27

Oslo 1

Tlf.: 41 74 74

FORUTEN VANLIG GULLSMEDFORRETNING, ER VÅR
SPESIALITET DIAMANTER OG ANDRE SLEPNE STENER

VI FØRER OGSÅ SJELDNE SLEPNE STENER

ASSORTERT UTVALG I STENKJEDER. DYRERE MINERALER

VI LAGER RINGER M.M. PLASTESKER FOR MINERALER

EGEN STENAVALDELING